

Esko Seppänen

Kauppat. kand., kirjailija
seppanen[a]kaapeli.fi

Tarvitaanko eutanasiaa, jos saattohoito on kunnossa?

Elämä on kuolemista

Kuoleva potilas lähetti omaisilleen sairaalasta seuraavan sähköpostiviestin: ”Mun viime aikojen perusteella ei ole niin väliä enää kuolla kotona. Vaan siellä missä on helpoiten ok olo. Hirveä päivä, nukutettiin että voitaisiin laittaa suolistoon stentti. Ja kun heräsin, sanottiin ettei sitä voitu laittaa. Mutta vatsa oli tungettu täyteen ilmaan ja kivut olivat helvetilliset. Ja vielä pahenivat eivätkä uskoneet kun sanoin että nyt on jotain pahasti vialla. Uskoivat sitten äkkiä kun aloin 10 min oksentamaan paskaa. Olin varma että näin mä sitten kuolen, pahimmalla tavalla. Kaikki lääkärit yhtäkkiä paikalla. Nyt sain suoliuhutelman ja rulganssi jatkuu. Voi olla etten enää pääse kotiin niin kuin alunperin pelkäsin. Lopussa ainakin ollaan, kroppa on aivan sekaisin :(Pääsisipä jo pois, tämä aika on hirveää.”

Suuren yliopistosairaalan lääkäreiltä näyttää puuttuneen kivuntorjunnan ammattitaito.

Omaehtainen kokemukseni asiasta liittyy poikani syöpäkuolemaan. Tauti aiheutti hänelle sietämättömiä kipuja ennen kuin hän sai kuolinavun sedaatiolla. Esiinnyttyäni asiassa julkisuudessa sain runsaasti viestejä kivuliaina kuolleiden potilaiden omaisilta. Niiden perusteella katson voivani sanoa, että kivuntorjunta ei ole Suomen kaikkien lääkäreiden paras osaamisalue ja että edellä olevan potilaskirjeen sanoma saattaa olla yleistettävissä. Lääkärikoulutuksessa ei ilmeisesti ole riittävää kivuntorjunnan – ja kuoleamisen psykologian – opetusta. Maallikkona osaan sanoa asiaan vihkiytymättömälle lääkäreille, että kipua torjuttaessa sen perässä ei pysytä vaan on ensin

ajettava kipukynnyksen yli ja lähestyttävä sitä sitten ylhäältä alaspäin.

Pohjoismaisessa hyvinvointivaltiossa jokaiselle kansalaiselle pyritään turvaamaan paitsi hyvä elämä myös hyvä kuolema. Kun tulee lähdön ja hyvästijättöjen aika, hyvinvointivaltiossa meille pitäisi turvata sekä tehokas kivuntorjunta että asianmukainen saattohoito. Niitä ei ole tänään tarjolla kaikille maan kaikissa osissa. Suomessa ei ole kuoleamisen tasa-arvoa.

Saattohoitosairaaloita on vain kolmessa suuressa kaupungissa, ja niiden lisäksi on jokunen yksityinen saattohoitokoti. Kun kunnat leikkaavat kaikkia menojaan, ne säästävät saattohoitolähetteisissä. Sen johdosta yhä harvemmat saavat saattohoitopaikan ja pääsevät näiden sairaaloiden ammattimaisen kotisairaanhoidon piiriin. Se merkitsee, että entistä useammin kuullaan kaupunkien sairaaloissa ja kuntien terveyskeskusten vuodeosastoilla. Kuolema on niin intiimi tapahtuma, että sille pitää olla privaatti tila, jota potilaan ja omaisten ei tarvitse jakaa muiden potilaiden kanssa potilashuoneissa tai hoitolaitosten käytävillä. Näitä tiloja ei ole kaikkialla.

Vaikka Suomessa saataisiin saattohoito kuntoon, mikä ei ole näköpiirissä, se ei auta ratkaisemaan kivuntorjunnan koko ongelmaa. Vaikka monet lääkärit sanovat, että kaikki kivut voidaan ja osataan torjua lääkekemialla, se ei ole totta. Kuolevan ihmisen fyysisen kipuun liittyy usein elämän päättymisen tuska, ja se on yhdistelmä, joka ei hoidu pelkällä morfinilla. Alan parhaan ammattilaisen Juha Hännisen arvion mukaan

Suomessa noin sata potilasta saattaa vuosittain kuolla sellaisiin sietämättömiin kipuihin, joita lääketieteen keinoin ei kyetä torjumaan.

Hyvä saattohoitokaan ei takaa kaikille kivutonta kuolemaa, mutta se tuottaa ammattimaista kivuntorjuntaa ja ratkaisee osan ongelmasta.

Joissakin tapauksissa ainoa kivun ja tuskan torjunnan keino on nopeuttaa lähtöä ja turvata hyvä kuolema eutanasialla. Avustettu itsemurha ei ole sille vaihtoehtoinen ratkaisu, jos potilas on jo toimintakyvytön auttamaan itse omaa lähtöään.

Jos ja kun eutanasia laillistetaan Suomessa, se koskee potilaita, jotka jo tekevät kuolemaa ja joiden sietämättömiä kipuja ei kyetä lääketieteen opeilla ja asianmukaisilla lääkeaineilla torjumaan. Siitä ei voi tinkiä, että sen edellytyksenä pitää aina olla todistettavasti potilaan oma tahto. Ketään lääkäriä ei saa velvoittaa antamaan kuolinapua, mutta ne antavat, jotka haluavat auttaa potilasta ja helpottaa hänen kärsimyksiään.

Kuolema ei ole sairaus. Se on loppu, slut. Olkoon se meille kaikille kivuton ja armollinen. ■

KUVA RAIMO KUITUNEN